From: [redacted]>
Sent: Saturday, August 15, 2026 3:09 PM
To: Wydział Spraw Obywatelskich (BM) <skargi@ms.gov.pl>
Cc: kancelaria@men.gov.pl

Dzień dobry
W załączniku petycja.
Dane osobowe proszę zanonimizować w przypadku publikacji publicznej. Odpowiedź proszę udzielić na niniejszą skrzynkę e-mail, z której nadana została petycja.
PETYCJA
do Ministra Sprawiedliwości
Rzeczypospolitej Polskiej
Do wiadomości:
Ministra Edukacji
Rzeczypospolitej Polskiej
Wnoszący petycję
[redacted]
[redacted]
[redacted]
PETYCJA
w sprawie ustanowienia powszechnego, ciągłego i finansowanego ze środków publicznych systemu edukacji prawnej dzieci i młodzieży oraz zapewnienia każdemu uczniowi dostępu do praktycznej wiedzy o prawach, obowiązkach, odpowiedzialności i sposobach uzyskania pomocy
Na podstawie art. 2 ust. 1–3 oraz art. 4 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o petycjach wnoszę o podjęcie przez Ministra Sprawiedliwości, w zakresie jego właściwości i we współpracy z ministrem właściwym do spraw oświaty i wychowania oraz innymi właściwymi organami administracji publicznej, działań legislacyjnych, organizacyjnych i finansowych zmierzających do ustanowienia powszechnego, ciągłego, dostępnego i finansowanego ze środków publicznych systemu edukacji prawnej dzieci i młodzieży, obejmującego uczniów od klas I–III szkoły podstawowej do ukończenia szkoły ponadpodstawowej.
Ustawa o petycjach przewiduje możliwość wystąpienia z żądaniem zmiany prawa lub podjęcia działania dotyczącego życia zbiorowego i wartości wymagających szczególnej ochrony w imię dobra wspólnego, jeżeli sprawa mieści się w zakresie zadań i kompetencji adresata petycji.
Przedmiot niniejszej petycji pozostaje w związku z ustawowym systemem edukacji prawnej uregulowanym w ustawie z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnym poradnictwie obywatelskim oraz edukacji prawnej. Aktualny tekst jednolity tej ustawy został ogłoszony w Dz.U. z 2026 r. poz. 44.

Jednocześnie niniejsza petycja nie zmierza do przejęcia przez Ministra Sprawiedliwości kompetencji ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania w zakresie organizacji systemu oświaty, podstawy programowej ani nadzoru pedagogicznego.
W zakresie należącym do właściwości ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania wnoszę o podjęcie współpracy międzyresortowej i przygotowanie odpowiednich zmian w systemie oświaty.

I. ŻĄDANIE PETYCJI

Wnoszę o rozpoczęcie prac nad ustanowieniem Krajowego Systemu Edukacji Prawnej Dzieci i Młodzieży, którego celem będzie zapewnienie każdemu uczniowi, niezależnie od miejsca zamieszkania, sytuacji ekonomicznej rodziny, wielkości szkoły oraz lokalnej dostępności specjalistów, dostępu do systematycznej, praktycznej i dostosowanej do wieku edukacji prawnej.
Wnoszę w szczególności o:
objęcie systemem uczniów od klas I–III szkoły podstawowej do ukończenia szkoły ponadpodstawowej;
zapewnienie ciągłości edukacji prawnej na wszystkich kolejnych etapach kształcenia;
określenie minimalnego zakresu wiedzy, umiejętności i kompetencji prawnych odpowiedniego do wieku i poziomu rozwoju ucznia;
uwzględnienie praw dziecka i praw ucznia;
uwzględnienie bezpieczeństwa osobistego i cyfrowego;
uwzględnienie ochrony prywatności i wizerunku;
uwzględnienie przeciwdziałania przemocy, cyberprzemocy, nękaniu i innym formom naruszania praw;
rozwijanie podstawowej wiedzy o odpowiedzialności prawnej;
rozwijanie kompetencji w zakresie mediacji i pokojowego rozwiązywania konfliktów;
przekazywanie podstawowej wiedzy o funkcjonowaniu sądów, prokuratury, Policji i innych organów ochrony prawnej;
rozwijanie umiejętności korzystania z wiarygodnych źródeł informacji prawnej;
rozwijanie umiejętności korzystania z profesjonalnej pomocy prawnej;
zapewnienie szkołom możliwości współpracy z odpowiednio przygotowanymi edukatorami-praktykami prawa;
ustanowienie publicznego mechanizmu finansowania tego komponentu edukacyjnego;
zapewnienie równego dostępu do programu na obszarach miejskich i wiejskich;
uwzględnienie potrzeb uczniów z niepełnosprawnościami i szczególnymi potrzebami edukacyjnymi;
zapewnienie neutralności politycznej i niedopuszczenie do wykorzystywania programu do agitacji politycznej;
ustanowienie systemu monitorowania i ewaluacji;
wdrażanie systemu etapowo, z wykorzystaniem pilotażu;
okresową aktualizację programu w związku ze zmianami prawa, technologii i warunków społecznych.

II. UZASADNIENIE

W Polsce istnieją już podstawy prawne prowadzenia edukacji prawnej.
Nie jest zatem konieczne tworzenie od podstaw całkowicie nowego obszaru działania państwa.
Problemem jest natomiast brak jednolitego mechanizmu gwarantującego każdemu uczniowi systematyczny dostęp do edukacji prawnej na kolejnych etapach kształcenia.
Istniejące rozwiązania umożliwiają prowadzenie wielu wartościowych działań edukacyjnych, jednak dostęp do nich może zależeć od aktywności konkretnej szkoły, jednostki samorządu terytorialnego, organizacji społecznej, instytucji publicznej lub lokalnej dostępności osób posiadających wiedzę prawniczą.
W rezultacie możliwość uzyskania przez dziecko podstawowej wiedzy o swoich prawach i obowiązkach nie powinna zależeć od miejsca jego zamieszkania.
Celem niniejszej petycji jest zatem usystematyzowanie, ujednolicenie i rozszerzenie istniejących rozwiązań, a nie tworzenie równoległego systemu administracyjnego.
III. EDUKACJA PRAWNA JAKO PODSTAWOWA KOMPETENCJA ŻYCIOWA
Edukacja prawna dzieci i młodzieży nie powinna polegać na mechanicznym zapamiętywaniu przepisów.
Jej celem powinno być wykształcenie praktycznej kompetencji pozwalającej uczniowi:
rozpoznawać własne podstawowe prawa i obowiązki;
rozpoznawać sytuacje, w których prawa mogą być naruszane;
rozumieć, że określone działania mogą powodować konsekwencje prawne;
wiedzieć, gdzie znaleźć wiarygodną informację;
wiedzieć, kiedy należy zwrócić się o pomoc;
wiedzieć, gdzie można uzyskać pomoc odpowiedniej instytucji lub profesjonalnego pełnomocnika.
Docelowo młody człowiek kończący szkołę powinien posiadać podstawową kompetencję prawną umożliwiającą mu bezpieczne, odpowiedzialne i świadome funkcjonowanie w społeczeństwie i państwie prawa.
IV. DLACZEGO EDUKACJA PRAWNA POWINNA ROZPOCZYNAĆ SIĘ OD KLAS I–III
Dziecko może zetknąć się z sytuacją wymagającą podstawowej świadomości prawnej wiele lat przed osiągnięciem pełnoletności.
Może dotyczyć to w szczególności:
przemocy;
cyberprzemocy;
nękania;
gróźb;
naruszenia prywatności;
nieuprawnionego rozpowszechniania wizerunku;
oszustw internetowych;
konfliktów rówieśniczych;
naruszenia praw ucznia;
zagrożeń związanych z korzystaniem z internetu;
kontaktu z Policją;

kontaktu z sądem;
sytuacji wymagającej pomocy osoby dorosłej lub właściwej instytucji.
Dziecko w klasie I nie musi znać przepisów kodeksowych.
Powinno jednak wiedzieć:
Mam prawa.
Mam obowiązki.
Mam prawo do bezpieczeństwa i szacunku.
Mogę powiedzieć, kiedy dzieje mi się krzywda.
Wiem, komu mogę powiedzieć o problemie.
Wiem, gdzie mogę szukać pomocy.
Taka wiedza powinna być rozwijana stopniowo, odpowiednio do wieku, poziomu rozwoju i możliwości poznawczych ucznia.

V. CZTERY ETAPY EDUKACJI PRAWNEJ

1. Klasy I–III szkoły podstawowej

„Moje prawa i bezpieczeństwo”

Program powinien obejmować:
podstawowe prawa dziecka;
prawo do bezpieczeństwa;
prawo do szacunku;
granice osobiste;
prywatność;
rozpoznawanie przemocy;
reagowanie w sytuacji zagrożenia;
szukanie pomocy;
podstawowe zasady bezpieczeństwa cyfrowego.
Na tym etapie edukacja powinna wykorzystywać przede wszystkim scenki, historie, ćwiczenia, gry edukacyjne, sytuacje problemowe i rozmowę.

2. Klasy IV–VI

„Prawo w codziennym życiu”

Program powinien obejmować:
prawa i obowiązki ucznia;
odpowiedzialność za własne działania;
prywatność;
ochronę wizerunku;
cyberprzemoc;
bezpieczeństwo w internecie;
podstawowe prawa konsumenta;
rozwiązywanie konfliktów;
mediację;
podstawowe informacje o Policji;
podstawowe informacje o sądzie;
podstawowe informacje o prokuraturze;

sposoby uzyskania pomocy.
3. Klasy VII–VIII
„Prawo w praktyce”
Program powinien obejmować:
podstawowe zasady odpowiedzialności prawnej nieletnich;
podstawy prawa cywilnego;
podstawy prawa karnego;
umowy;
prawa konsumenta;
prawo w internecie;
prawa i wolności konstytucyjne;
funkcjonowanie sądów;
podstawowe informacje o postępowaniu;
mediację;
korzystanie z pomocy prawnej.
4. Szkoły ponadpodstawowe
„Prawo dorosłego życia”
Program powinien obejmować:
prawo pracy;
umowy;
prawa konsumenta;
zobowiązania finansowe;
podstawy prawa cywilnego;
podstawy prawa karnego;
podstawy prawa administracyjnego;
odpowiedzialność prawną;
prawa obywatelskie;
funkcjonowanie wymiaru sprawiedliwości;
korzystanie z profesjonalnej pomocy prawnej;
mediację.
VI. MINIMALNY STANDARD REALIZACJI
Wnoszę o wypracowanie i zweryfikowanie w ramach pilotażu następującego docelowego standardu:
klasy I–III – minimum 2 jednostki dydaktyczne rocznie;
klasy IV–VI – minimum 2 jednostki dydaktyczne rocznie;
klasy VII–VIII – minimum 3 jednostki dydaktyczne rocznie;
szkoły ponadpodstawowe – minimum 3 jednostki dydaktyczne rocznie.
W klasach VII–VIII oraz w szkołach ponadpodstawowych co najmniej jedna jednostka powinna być realizowana z udziałem odpowiednio przygotowanego praktyka prawa.
Powyższy standard powinien być traktowany jako propozycja do zweryfikowania w ramach pilotażu i oceny skutków organizacyjnych.

Nie oznacza on automatycznego utworzenia nowego przedmiotu ani automatycznego zwiększenia tygodniowego wymiaru obowiązkowych zajęć.
Zajęcia mogą być realizowane w ramach istniejącego procesu dydaktycznego, projektów edukacyjnych, warsztatów, spotkań z praktykami, symulacji rozpraw, wizyt edukacyjnych oraz zajęć zdalnych.

VII. MODEL „NAUCZYCIEL + EDUKATOR-PRAKTYK”

Nie postuluje się tworzenia etatu prawnika w każdej szkole.
Podstawowe treści mogą być realizowane przez nauczycieli przy wykorzystaniu centralnie przygotowanych materiałów edukacyjnych.
Element praktyczny powinien być wspierany przez odpowiednio przygotowanych edukatorów.
W zależności od tematyki mogą nimi być w szczególności:
adwokaci;
radcowie prawni;
notariusze;
mediatorzy;
komornicy sądowi;
nauczyciele akademiccy;
inne osoby posiadające odpowiednie kwalifikacje lub doświadczenie.
Udział sędziów, prokuratorów oraz innych przedstawicieli organów państwa powinien odbywać się z zachowaniem przepisów regulujących ich status zawodowy oraz zasad bezstronności i niezależności.

VIII. STANDARD EDUKATORA

Osoba posiadająca wiedzę prawniczą nie musi automatycznie posiadać kompetencji do prowadzenia zajęć z dziećmi.
Dlatego edukator powinien posiadać przygotowanie obejmujące co najmniej:
metodykę edukacji prawnej;
komunikację z dziećmi;
komunikację z młodzieżą;
prawa dziecka;
ochronę małoletnich;
dostępność;
bezpieczeństwo cyfrowe;
reagowanie na ujawnienie sytuacji zagrożenia;
zasady prowadzenia zajęć z uczniami ze szczególnymi potrzebami;
rozgraniczenie edukacji prawnej od indywidualnej pomocy prawnej.
Na potrzeby pilotażu proponuje się przyjęcie minimalnego przygotowania na poziomie 12 godzin szkoleniowych, w tym co najmniej 4 godzin dotyczących metodyki pracy z dziećmi i młodzieżą.
Ostateczny standard powinien zostać ustalony po przeprowadzeniu analizy i pilotażu.

IX. OCHRONA MAŁOLETNICH

Każda osoba prowadząca zajęcia powinna spełniać wymagania wynikające z obowiązujących przepisów dotyczących ochrony małoletnich.
Edukacja prawna nie może być wykorzystywana do prowadzenia działalności reklamowej, pozyskiwania klientów, agitacji politycznej ani gromadzenia zbędnych danych osobowych uczniów.
W przypadku ujawnienia przemocy, wykorzystania, zagrożenia życia lub zdrowia albo innej sytuacji wymagającej interwencji należy stosować właściwe procedury ochrony dziecka.

X. UCZNIOWIE ZE SZCZEGÓLNYMI POTRZEBAMI

System powinien uwzględniać potrzeby uczniów z niepełnosprawnościami oraz szczególnymi potrzebami edukacyjnymi.
Materiały powinny być przygotowywane w formach zapewniających możliwie szeroką dostępność.
Dostępność powinna stanowić element standardu programu.

XI. RÓWNY DOSTĘP

Dostęp do edukacji prawnej nie powinien zależeć od:
miejsca zamieszkania;
wielkości miejscowości;
zamożności jednostki samorządu terytorialnego;
lokalnej dostępności prawników;
sytuacji ekonomicznej rodziny.
W przypadku szkół położonych na obszarach o ograniczonej dostępności edukatorów należy wykorzystywać między innymi:
edukatorów regionalnych;
zajęcia zdalne;
materiały cyfrowe;
wizyty edukatorów obejmujące kilka szkół;
współpracę z sądami;
współpracę z uczelniami;
współpracę z samorządami zawodów prawniczych.

XII. NEUTRALNOŚĆ PROGRAMU

Program powinien być neutralny politycznie.
Materiały powinny opierać się na obowiązującym prawie i wiarygodnych źródłach.
Edukacja prawna nie może służyć agitacji politycznej ani promowaniu określonych partii, kandydatów lub poglądów politycznych.
Treści powinny być dostosowane do wieku uczniów i przedstawiane w sposób umożliwiający rozróżnienie obowiązującego prawa od opinii lub interpretacji.

XIII. FINANSOWANIE

Powszechna edukacja prawna nie powinna być uzależniona od stałego świadczenia pracy społecznej przez prawników.
Konieczne jest stworzenie publicznego mechanizmu finansowania obejmującego w szczególności:

wynagrodzenia edukatorów;
przygotowanie i aktualizację materiałów;
szkolenie edukatorów;
zapewnienie dostępności;
narzędzia cyfrowe;
koordynację;
pilotaż;
ewaluację.
Wnoszę o rozważenie wyodrębnienia finansowania powszechnego komponentu szkolnego od środków przeznaczonych na bezpośrednią nieodpłatną pomoc prawną i nieodpłatne poradnictwo obywatelskie.
XIV. WSTĘPNY MODEL KOSZTOWY
Na potrzeby analizy skali przedsięwzięcia można przyjąć model orientacyjny zakładający około 21 000 szkół oraz średnio trzy finansowane zajęcia z zewnętrznym edukatorem rocznie.
21 000 szkół × 3 zajęcia = około 63 000 zajęć rocznie.
Przy modelowej stawce 500–700 zł za zajęcia daje to około 31,5–44,1 mln zł rocznie na wynagrodzenia edukatorów.
Dodatkowo należy uwzględnić koszty materiałów edukacyjnych, szkoleń, koordynacji, rozwiązań cyfrowych, dostępności oraz ewaluacji.
Orientacyjny koszt pełnego programu może zatem wynosić około 50–70 mln zł rocznie.
Powyższa wartość ma charakter szacunku koncepcyjnego i nie stanowi urzędowej oceny skutków regulacji.
Ostateczne koszty powinny zostać określone po przeprowadzeniu analizy finansowej oraz pilotażu.
XV. PILOTAŻ
Przed pełnym wdrożeniem systemu należy przeprowadzić pilotaż.
Proponuje się rozpoczęcie od około 1 000–2 000 szkół.
Pilotaż powinien uwzględniać:
duże miasta;
średnie miasta;
małe miasta;
obszary wiejskie;
szkoły małe;
szkoły duże;
różne typy szkół ponadpodstawowych;
szkoły integracyjne;
szkoły specjalne.
Pilotaż powinien pozwolić określić:
rzeczywisty koszt zajęć;
dostępność edukatorów;
obciążenie organizacyjne szkół;

skuteczność materiałów;
skuteczność metod dydaktycznych;
różnice regionalne;
potrzeby uczniów;
optymalny model finansowania.

XVI. WDROŻENIE ETAPOWE

Proponuje się następujący kierunek wdrożenia:
Rok pierwszy – pilotaż.
Rok drugi – rozszerzenie programu na większą część szkół, z uwzględnieniem wyników pilotażu.
Rok trzeci – ewaluacja i przygotowanie pełnego modelu wdrożenia.
Rok czwarty – docelowe wdrożenie, o ile wyniki ewaluacji potwierdzą zasadność i wykonalność rozwiązania.
Harmonogram powinien zostać ostatecznie ustalony w procesie legislacyjnym oraz z uwzględnieniem wyników pilotażu.

XVII. WSPÓŁPRACA MINISTRA SPRAWIEDLIWOŚCI Z MINISTREM EDUKACJI

Wnoszę o podjęcie formalnej współpracy między Ministrem Sprawiedliwości a ministrem właściwym do spraw oświaty i wychowania.
Kompetencje dotyczące systemu oświaty i podstawy programowej pozostają po stronie ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania. Aktualny tekst jednolity ustawy – Prawo oświatowe został ogłoszony w Dz.U. z 2026 r. poz. 820.
Nie jest konieczne tworzenie odrębnego obowiązkowego przedmiotu.
Zasadne jest natomiast zapewnienie spójności kompetencji prawnych określonych w Krajowym Programie Edukacji Prawnej Dzieci i Młodzieży z podstawą programową i zadaniami szkoły.

XVIII. KRAJOWY PROGRAM EDUKACJI PRAWNEJ DZIECI I MŁODZIEŻY

Wnoszę o przygotowanie Krajowego Programu Edukacji Prawnej Dzieci i Młodzieży.
Program powinien określać w szczególności:
cele strategiczne;
cele operacyjne;
standardy dla poszczególnych etapów edukacyjnych;
oczekiwane efekty uczenia się;
zakres tematyczny;
metody pracy;
standard edukatora;
standard materiałów;
standard dostępności;
standard ochrony małoletnich;
zasady współpracy instytucjonalnej;
zasady finansowania;
zasady pilotażu;
system monitorowania;

system ewaluacji.
Program powinien podlegać okresowej aktualizacji, w szczególności w związku z istotnymi zmianami prawa, technologii lub warunków społecznych.

XIX. MATRYCA KOMPETENCJI UCZNIA

Klasy I–III
Wiedza: podstawowe prawa dziecka.
Umiejętność: rozpoznanie sytuacji zagrożenia.
Kompetencja: umiejętność zwrócenia się o pomoc.
Klasy IV–VI
Wiedza: prawa i obowiązki.
Umiejętność: rozwiązywanie konfliktów.
Kompetencja: ochrona prywatności i bezpieczeństwo cyfrowe.
Klasy VII–VIII
Wiedza: podstawowe zasady odpowiedzialności prawnej.
Umiejętność: znalezienie wiarygodnej informacji.
Kompetencja: świadome podejmowanie decyzji.
Szkoły ponadpodstawowe
Wiedza: podstawy prawa pracy, prawa cywilnego, prawa konsumenckiego i prawa publicznego.
Umiejętność: korzystanie z profesjonalnej pomocy.
Kompetencja: samodzielne funkcjonowanie w życiu społecznym i gospodarczym.

XX. EWALUACJA

Minister Sprawiedliwości powinien corocznie publikować informację o realizacji systemu w zakresie pozostającym w jego właściwości.
Ocena powinna obejmować co najmniej:
liczbę szkół;
liczbę uczniów;
liczbę zajęć;
liczbę edukatorów;
wydatki;
koszt jednostkowy;
dostępność terytorialną;
dostępność dla uczniów ze szczególnymi potrzebami;
wyniki badań wiedzy i kompetencji;
opinie uczniów;
opinie nauczycieli;
opinie dyrektorów;
rekomendacje na kolejny rok.
Ewaluacja nie powinna ograniczać się do pomiaru liczby przeprowadzonych zajęć.
Powinna również badać, czy uczniowie rzeczywiście nabywają zakładane kompetencje.

XXI. PROPONOWANY KIERUNEK ZMIAN LEGISLACYJNYCH

Wnoszę o przygotowanie analizy legislacyjnej oraz, po jej przeprowadzeniu, projektu odpowiednich zmian ustawowych, w szczególności w ustawie o nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnym poradnictwie obywatelskim oraz edukacji prawnej.
Zmiany powinny rozważać w szczególności:
wyraźne wyodrębnienie edukacji prawnej dzieci i młodzieży;
ustanowienie Krajowego Programu Edukacji Prawnej Dzieci i Młodzieży;
określenie podstawowych celów i standardów programu;
ustanowienie podstaw współpracy szkół z odpowiednio przygotowanymi edukatorami;
określenie standardu przygotowania edukatorów;
ustanowienie mechanizmu finansowania programu;
zapewnienie odrębności finansowania tego komponentu od bezpośredniej pomocy prawnej;
ustanowienie systemu monitorowania i ewaluacji.
Jednocześnie wnoszę o przeprowadzenie analizy konieczności zmian w ustawie – Prawo oświatowe oraz aktach wykonawczych w zakresie niezbędnym do zapewnienia spójności systemu edukacji prawnej z systemem oświaty.
XXII. OCENA SKUTKÓW REGULACJI
Na etapie przygotowania projektu rządowego należy sporządzić pełną ocenę skutków regulacji.
Powinna ona obejmować w szczególności:
liczbę szkół;
liczbę uczniów;
liczbę planowanych zajęć;
koszty edukatorów;
koszty materiałów;
koszty szkoleń;
koszty koordynacji;
koszty dostępności;
koszty cyfryzacji;
koszty ewaluacji;
wpływ na jednostki samorządu terytorialnego;
wpływ na szkoły;
wpływ na nauczycieli;
wpływ na uczniów;
wpływ na organizacje społeczne;
wpływ na budżet państwa.
Wstępny szacunek 50–70 mln zł rocznie należy traktować wyłącznie jako założenie modelowe służące ocenie skali przedsięwzięcia.
XXIII. ZASADA NIEOBNIŻANIA ŚRODKÓW NA BEZPOŚREDNIĄ POMOC PRAWNĄ
Rozwój edukacji prawnej nie powinien prowadzić do ograniczenia dostępności bezpośredniej nieodpłatnej pomocy prawnej i nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego.

W związku z tym wnoszę o rozważenie odrębnego finansowania komponentu szkolnego. Celem jest zwiększenie świadomości prawnej społeczeństwa bez osłabienia istniejącego systemu bezpośredniej pomocy osobom potrzebującym.

XXIV. WYKORZYSTANIE ISTNIEJĄCEJ INFRASTRUKTURY

System powinien wykorzystywać istniejące zasoby państwa i społeczeństwa obywatelskiego, w szczególności:

Ministerstwo Sprawiedliwości;
Ministerstwo Edukacji;
szkoły;
jednostki samorządu terytorialnego;
sądy;
zawody prawnicze;
uczelnie;
organizacje pozarządowe;
istniejące materiały edukacyjne;
istniejące rozwiązania cyfrowe.

Nie ma potrzeby tworzenia nowej agencji państwowej wyłącznie na potrzeby realizacji programu.

XXV. KONSULTACJE

Przed ostatecznym skierowaniem projektu ustawy do procesu legislacyjnego należy przeprowadzić konsultacje z:

ministrem właściwym do spraw oświaty i wychowania;
Ministrem Finansów;
jednostkami samorządu terytorialnego;
dyrektorami szkół;
nauczycielami;
uczniami;
rodzicami;
samorządami zawodów prawniczych;
przedstawicielami wymiaru sprawiedliwości;
uczelniami;
organizacjami pozarządowymi;
organizacjami reprezentującymi osoby z niepełnosprawnościami.

Szczególne znaczenie powinno mieć wysłuchanie samych uczniów jako bezpośrednich odbiorców proponowanego systemu.

XXVI. ZASADY SYSTEMU

Proponowany system powinien opierać się na następujących zasadach:

Każdy uczeń – każdy uczeń powinien mieć dostęp do podstawowej edukacji prawnej.
Od najmłodszych lat – system powinien rozpoczynać się od klas I–III.
Ciągłość – treści powinny rozwijać się wraz z wiekiem ucznia.
Praktyczność – edukacja powinna odnosić się do rzeczywistych sytuacji życiowych.

Bezpieczeństwo – prawa dziecka, bezpieczeństwo osobiste i cyfrowe powinny stanowić fundament programu.
Równość – miejsce zamieszkania nie może decydować o jakości edukacji.
Dostępność – program powinien być dostępny dla uczniów ze szczególnymi potrzebami.
Neutralność – edukacja nie może być wykorzystywana do agitacji politycznej.
Profesjonalizm – udział praktyków prawa powinien być odpowiednio przygotowany i finansowany.
Odpowiedzialność – program powinien podlegać mierzalnej ewaluacji.

XXVII. WNIOSKI KOŃCOWE

W związku z powyższym wnoszę do Ministra Sprawiedliwości o:
rozpoczęcie analizy legislacyjnej dotyczącej ustanowienia Krajowego Systemu Edukacji Prawnej Dzieci i Młodzieży;
przygotowanie, we współpracy z ministrem właściwym do spraw oświaty i wychowania, założeń Krajowego Programu Edukacji Prawnej Dzieci i Młodzieży;
objęcie systemem wszystkich etapów edukacyjnych od klas I–III szkoły podstawowej do ukończenia szkoły ponadpodstawowej;
ustanowienie minimalnego standardu edukacji prawnej;
uwzględnienie praw dziecka i praw ucznia;
uwzględnienie bezpieczeństwa osobistego i cyfrowego;
uwzględnienie ochrony prywatności i wizerunku;
uwzględnienie podstaw odpowiedzialności prawnej;
uwzględnienie mediacji i pokojowego rozwiązywania konfliktów;
uwzględnienie podstaw prawa konsumenckiego, prawa pracy, prawa cywilnego, prawa karnego i prawa administracyjnego odpowiednio do wieku uczniów;
stworzenie systemu współpracy szkół z odpowiednio przygotowanymi praktykami prawa;
ustanowienie standardu przygotowania edukatorów;
zapewnienie publicznego finansowania edukacji prawnej;
rozważenie odrębnego finansowania komponentu szkolnego;
uruchomienie programu pilotażowego;
zapewnienie równego dostępu do programu na obszarach miejskich i wiejskich;
zapewnienie dostępności programu dla uczniów z niepełnosprawnościami i szczególnymi potrzebami edukacyjnymi;
ustanowienie systemu monitorowania i ewaluacji;
publikowanie corocznych informacji o realizacji programu;
przeprowadzenie konsultacji z uczniami, rodzicami, nauczycielami, samorządami, środowiskami prawniczymi, uczelniami i organizacjami społecznymi;
przeprowadzenie analizy skutków finansowych i organizacyjnych;
podjęcie współpracy z ministrem właściwym do spraw oświaty i wychowania w celu zapewnienia spójności programu z systemem oświaty;
przedstawienie w odpowiedzi na petycję stanowiska Ministra Sprawiedliwości wobec przedstawionych postulatów;

przedstawienie informacji o możliwości i przewidywanym harmonogramie dalszych prac;
wskazanie, które z przedstawionych rozwiązań Ministerstwo Sprawiedliwości uznaje za możliwe do skierowania do dalszych prac legislacyjnych.

XXVIII. KONKLUZJA

Niniejsza petycja nie ma na celu zastąpienia istniejącego systemu oświaty, systemu nieodpłatnej pomocy prawnej ani kompetencji poszczególnych organów państwa.
Jej celem jest stworzenie mechanizmu, dzięki któremu podstawowa edukacja prawna stanie się dostępna dla każdego dziecka i młodego człowieka.
Proponowane rozwiązanie wykorzystuje istniejące instytucje i zasoby państwa oraz społeczeństwa obywatelskiego.
Zasadnicza zmiana powinna polegać na przejściu:
od edukacji okazjonalnej do edukacji systemowej;
od nierównego dostępu do powszechnego standardu;
od jednorazowych wydarzeń do ciągłości edukacyjnej;
od samego przekazywania informacji do rozwijania praktycznych kompetencji;
od działań zależnych od lokalnych możliwości do rozwiązania gwarantowanego systemowo.
Docelowo każdy młody człowiek kończący szkołę powinien posiadać podstawową kompetencję prawną:
znać swoje podstawowe prawa i obowiązki;
rozumieć, że jego działania mogą powodować określone konsekwencje;
potrafić rozpoznać sytuację, w której potrzebuje pomocy;
wiedzieć, gdzie znaleźć wiarygodną informację;
wiedzieć, gdzie uzyskać profesjonalną pomoc.
Nie chodzi o to, aby każde dziecko zostało prawnikiem.
Chodzi o to, aby żadne dziecko nie dorastało bez podstawowej wiedzy o swoich prawach, obowiązkach, odpowiedzialności i możliwościach uzyskania pomocy.

Z poważaniem

